

їх функціональної відповідності стадії правового аналізу, аргументативної виправданості та еволюційної узгодженості з системою практики Суду.

Запропонований підхід дозволяє узгодити застосування практики ЄСПЛ із принципом субсидіарності та доктриною свободи розсуду держави, концептуально окресленою, зокрема, у справі *Handyside v. the United Kingdom* [3], відповідно до якої первинна відповідальність за захист прав людини покладається на національні органи. У цьому контексті практика ЄСПЛ не підміняє національне право, а виконує коригуючу й орієнтаційну функцію, спрямовану на забезпечення конвенційно-конформного тлумачення.

Таким чином, концентрована релевантність виступає методологічним запобіжником як проти формального цитування, так і проти надмірного залучення практики ЄСПЛ. Її впровадження сприятиме переходу від формально-декларативної до структурно-аргументативної моделі застосування практики ЄСПЛ, підвищенню якості мотивування судових рішень, зміцненню принципу правової визначеності та забезпеченню реальної, а не декларативної інтеграції європейських стандартів у національне правозастосування.

Список використаних джерел

1. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 05.12.2018 у справі №815/3591/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78530239>.
2. Рішення ЄСПЛ у справі *Kuzmenko v. Ukraine* (№49526/07, 09.03.2017). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-171782>.
3. Рішення ЄСПЛ у справі *Handyside v. The United Kingdom* (№5493/72, 07.12.1976). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-57499>

DOI 10.70286/ISU-18.02.2026.015

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мартиненко Юлія Андріївна

здобувач вищої освіти магістерського рівня

Спеціальність 081 «Право»

Інститут післядипломної освіти

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

Публічні закупівлі є невід'ємною частиною процесу економічної діяльності у кожній сучасній державі, адже прозорість витрат коштів з державного бюджету є основоположною засадою сучасної прозорості, демократичної, децентралізованої та правової держави.

Дослідження загальних засад правового регулювання публічних закупівель залишається для науковців та практикуючих фахівців з права актуальним.

Сучасне суспільство розвивається кожної секунди та не стоїть на місці, тому знаходити нові підходи, способи вирішення питань, що виникають у процесі правових відносин у сфері державних закупівель є необхідним інструментом для покращення рівня обізнаності спеціалістів права та пересічних громадян, адже кожна людина щодня є суб'єктом правовідносин у суспільстві та має повне право на контроль за використанням коштів своєї країни.

Досліджуючи питання правового регулювання публічних закупівель, метою є проведення глибокого аналізу системи публічних закупівель України та країн Європейського Союзу, адже наша країна знаходиться на порозі змін та остаточної інтеграції в Європейську сім'ю, що у свою чергу несе за собою наслідки, такі як: вдосконалення законодавства та повна відмова від корупційних ризиків. Публічні закупівлі, як невід'ємна складова української економіки, є одним з ключів для досягнення успіху на цьому тернистому шляху.

З моменту інтеграції країни до Європейського простору та підписання Україною міжнародних угод, було розпочато процес удосконалення та гармонізації законодавства. Питанням публічних закупівель займалися багато видатних вчених та практикуючих фахівців з права як України, так і світу.

На думку Влялько І. В. «актуальність дослідження сфери держзакупівель зумовлюється також тим, що профільне внутрішнє законодавство України перебуває у процесі постійного оновлення. Водночас протягом кількох останніх років у Євросоюзі також відбувається реформування законодавства щодо закупівель». Крім того, науковець вважає, що «державні закупівлі є однією з пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, що є необхідною складовою тривалого процесу інтеграції нашої держави до Євросоюзу. За таких умов динамічного розвитку правового регулювання потрібно аналізувати зазначені зміни та використовувати досвід Євросоюзу в цій галузі» [3, с.98].

Крім того, Влялько І. В. визначає поняття «державні закупівлі» як закупівлю на конкурентній основі, згідно з визначеними правилами та умовами, товарів, робіт і послуг за державні кошти з метою підтримки життєдіяльності держави на належному рівні» [2, с.109].

Петруненко Я. В., у свою чергу, зазначає дане поняття як «ринкову операцію, що залишає за ринком процес «прийняття рішень», максимально використовуючи перевагу конкуренції між усіма заінтересованими постачальниками товарів або послуг на ринок» [7, с. 111].

Науменко С. М. вважає, що існують різні визначення закупівель за державні кошти, до яких відносить тендер, конкурсні торги, торги, закупівлі, прок'юремент та державні закупівлі, що об'єднується, на думку автора в тендерні закупівлі [6, с. 244].

Отже, науковці з впевненістю визначають процедуру публічних закупівель, як невід'ємну складову сучасної правової та демократичної держави.

Одним з головних нормативно-правових актів у сфері закупівель є Закон України «Про публічні закупівлі». Цей Закон визначає правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб

держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад. Метою цього Закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції.

Цей Закон також має на меті адаптувати законодавство України *acquis* Європейського Союзу на виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [8].

Євроінтеграція – це процес, який знаходиться на порядку денному нашої держави уже десятки років і досі залишається в пріоритеті. Посилення співпраці з Європейською спільнотою – це шлях до майбутнього, сталої зеленої економіки, інвестицій та розвитку для України.

«Повномасштабне вторгнення російської федерації призвело до введення воєнного стану, що впливає на виконання договірних зобов'язань, а саме надав певним органам влади спеціальні повноваження та надав можливість обмежувати «конституційні права і свободи людини і громадянина та права й законні інтереси юридичних осіб із зазначенням тривалості цих обмежень» [1, с. 90].

Незважаючи на триваючу повномасштабну збройну агресію російської федерації проти суверенної та незалежної України, 23 червня 2022 року наша держава отримала заслужений статус кандидата на членство в Європейському Союзі. Після отримання статусу всі гілки влади в Україні розпочали підготовку країни до вступу до Європейського Союзу в умовах воєнного стану.

Завдяки прямій можливості набути статус повноцінного члена ЄС перед Україною поставили нові цілі та завдання, адже Європа визначила сім рекомендацій, що спрямовані в першу чергу на наближення національного законодавства до права ЄС на посилення верховенства права, прозорості, цифровізації, зменшення рівня корупції та рівня відмивання коштів, забезпечення прав національних меншин.

Завдяки втіленню цілей, Україна знаходиться на шляху вдосконалення принципів і норм чинного законодавства. Правове регулювання процедури публічних закупівель також зазнало неабияких змін і нововведень. усі публічні закупівлі в Україні наразі здійснюються шляхом прозорості, конкурентної, децентралізованої та справедливої конкуренції.

Запровадження моделі електронних та відкритих закупівель дозволило малому та середньому бізнесу конкурувати на рівні з монополістами-гігантами галузі товарів чи послуг щодо яких здійснюється процедура закупівлі.

Наразі є необхідність вдосконалити систему закупівель, щоб вона була адаптована до періоду воєнного стану та мала швидкі, прозорі та конкурентні процедури. Також потребує врегулювання питання проведення ефективних перевірок публічних закупівель під час дії правового режиму воєнного стану [4, с. 260].

З 2016 року в Україні запроваджено революційні зміни сфері публічних закупівель: усі торги з використанням державних коштів здійснюються на

єдиному веб-порталі державних закупівель Prozorro. Таким чином, будь-хто в Україні може відслідкувати через систему, як витрачаються кошти платників податків, за якими цінами закуповується той чи інший товар, надається певна послуга [9, с.150].

Варто відзначити, що бізнес України уже інтегрований в систему публічних закупівель ЄС та незважаючи на широкомасштабну російську збройну агресію, Україна демонструє стійкість у виконанні Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Наразі уже досягнуто значного прогресу в таких сферах, як цифрова трансформація, митна справа, подолання технічних бар'єрів, боротьба з корупцією, публічні закупівлі, корпоративне управління та сталий розвиток.

«Як резюмується установчими договорами Євросоюзу, гармонізація його права з національними правовими системами досягається не примусовим узгодженням відповідних правових норм, а шляхом добровільної відмови держав-членів від частини своїх повноважень, пов'язаних з економічною і політичною доцільністю. Унаслідок такого переходу відбувається оптимальний з точки зору балансу інтересів розподіл законодавчих повноважень і відповідальності між національними та європейськими (наддержавними) структурами»[5, с. 50].

Дослідження та ретельний аналіз сучасного стану системи публічних закупівель в Україні свідчить не лише про досягнення, але й про виклики, що вимагають глибокого розгляду та комплексного підходу для подальшого розвитку цієї сфери.

Враховуючи те, що Україна має значний досвід у регулюванні публічних закупівель, з 2016 року в Україні запроваджено систему Prozorro, що забезпечує прозорість та відкритість тендерних процедур, уже запроваджена надзвичайно дієва та ефективна модель закупівель. Законодавство України у сфері публічних закупівель гармонізовано з правом ЄС. Україна успішно інтегрується в систему публічних закупівель ЄС.

Доступ до нових експортних ринків, збільшення доходів бюджету, підвищення конкурентоспроможності української продукції, можливість для ділового партнерства, участь у міжнародних публічних закупівлях створює нові перспективи для українського бізнесу. Важливим є не лише забезпечення прозорості у веденні закупівель, а й відкритий діалог між різними зацікавленими сторонами для вирішення системних проблем.

З одного боку, участь в міжнародних публічних закупівлях дозволяє українському бізнесу розширювати свої горизонти, проте це також висуває вимогу до постійного адаптування та вдосконалення національного законодавства. З цієї перспективи, активна участь в міжнародних торговельних угодах стає не лише можливістю для розвитку, але й обов'язковою умовою для ефективного функціонування системи публічних закупівель.

Боротьба з корупцією та зловживаннями залишається актуальним завданням. Потреба вдосконалення контрольних та моніторингових механізмів виявляється ключовою для ефективності системи. Розвиток технологій дозволяє впроваджувати нові інструменти для автоматизації процесів та забезпечення

відповідності вимогам законодавства. Зокрема, використання розумних технологій може покращити відстеження та аналіз даних, знижуючи ризик корупції та сприяючи ефективній роботі системи.

У висновку варто зазначити, що система публічних закупівель України має значний потенціал розвитку, для реалізації якого, надзвичайно важливою є співпраця між владою, бізнесом та громадськістю. При виконанні рекомендацій можна значно поліпшити систему, що в свою чергу сприятиме розвитку економіки та зростанню добробуту нації.

Список використаних джерел

1. Dikovska I. Problems of performance of contractual obligations due to war time [Електронний ресурс] / Iryna Dikovska // Teisė. – 2023. – Vol. 129. – P. 85–107. – Режим доступу: <https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/download/34068/32549> (дата звернення: 12.02.2026).
2. Влялько І. В. Правове регулювання державних закупівель в ЄС : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 – міжнародне право / І. В. Влялько. – Київ, 2009. – 219 с.
3. Влялько І. В. Правові засади регулювання державних закупівель у Європейському Союзі / І. Влялько // Європейське право. – 2012. – № 2–4. – С. 98–106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpr_2012_2-4_11 (дата звернення: 12.02.2026).
4. Державний аудит та аналіз економічних, енергетичних та екологічних складових публічних закупівель : монографія / Г. М. Калетнік, Н. Г. Здирко. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 420 с.
5. Кузнєцова Н. С., Кохановська О. В. Сучасне приватне право України: вектори європейського розвитку / Н. С. Кузнєцова, О. В. Кохановська // Вісник Національної академії правових наук України. – 2016. – № 3 (86). – С. 49–55.
6. Науменко С. М. Система тендерних закупівель: теоретико-методологічні підходи до дефініції і класифікації / С. М. Науменко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип. 1 (2). – С. 242–247.
7. Петруненко Я. В. Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право / Я. В. Петруненко. – Одеса, 2013. – 215 с.
8. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 15.02.2026).
9. Псьота В. О. Ефективні публічні закупівлі як інструмент сталого розвитку економіки країни / В. О. Псьота // Сучасні тенденції розвитку фінансових інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. – Вінниця, 2021. – С. 150–152.